СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

РІК L. Ч. 222. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 24. жовтня 1942. No. 222. Jersey City, N. J., Saturday, October 24, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

Американські Сили Відперли Пробний Японський Наступ на Ґвадалканал

Воєнний комунікат маринарки стверджує, що японці пробували всадовитись в Ґвадалканал, але цей наступ зістав відпертий. Та американська команда вважає це тільки японською спробою, за якою підуть воєнні операції на більші розміри, змагаючі до опанования Соломонськими островами. Генсон В. Болдвин, військовий знавець, що щойно обїздив ріжні стратегічні пункти на Пацифіку, пише, що повітряна ініціятива на Пацифіку є в американських руках і якщо тільки буде змога вдержатись на Соломонських островах, то ця ініціятива доведе американські війська аж під самі брами Токія. Японці те знають, тому саме згромадили величезну фльоту, щоб її вжити при головнім наступі на Ґвадалканал. Бомбовики ген. МекАртура постійно бомбардують ту фльоту.

ПРОТИ ПОЛІТИЧНОГО ПОДІЛУ СЕРЕД ПОЛЯКІВ

В видаванім у Советах польськім тижневику „Польска" Ксавери Прушиньскі звертає увагу на те, щоб через ріжні політичні впливи, серед яких поляки знайшлися, польська суспільність не розбилася. Має на думці поляків в Польщі під німцями, поляків на еміґрації в західних краях, як теж поляків в Советах. Каже, що всюди є поляки чесні й геройські, але є й інші. Тільки треба памятати, що „як нема такого польського осередовища, що складалосяб з самих героїв, мучеників і борців, так теж нема такого, що складалосяб з самих боягузів, джабістів і дурнів". Ще каже таке: „Польський нарід мусить протиділати політичній схизмі, подилови і розбиттю, мусить протиділати змаганням наших ворогів, що бажалиб нас розділити,... бо мрією їх, щоби були дві Польщі, три Польщі, а то й сім Польщ, коби тільки не була одна Польща".

ЧИ НЕ ПЕРШИЙ КАНАДІЙСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ, ЩО ПОГИБ У ВІЙНІ?

Дня 11. жовтня в укр. прав. церкві св. Михаїла в Винніпеґу відбулось поминальне богослуження, по однім, як подає „Український Голос", з перших, як не по першім українцеві летуні, що віддав своє життя в боротьбі проти націзму. Є ним бл. п. сержант-летун Олександер Моканик, що погиб 11. жовтня 1941. року у повітряній боротьбі в Корнвалії, в Англії. Відправа відбулась у річницю його смерти.

ЛИТОВЦІ ПРОТИ ПОЛЬСЬКОЇ ПРОПАҐАНДИ

„Комітет Литовського Дня Незалежности" в Шікаґо, що складається з литовських організацій цього міста, ухвалив на нарадах з дня 9. жовтня б. р. протест проти „злобних і несправедливих обвинувачень населення Литви", поширюваних польською пресовою агенцією „ПАТ", а друкованих в американсько-польських газетах як „Курер Цодзенни" і „Дзєннік Чікаґовскі". За Комітет підписали: Лон Л. Лабанавсказ — голова, а Ед. Дж. Кубайтіс — секретар. Іде тут про поширювані поголоски, що ніби „самі націсти мусіли інтервенювати, щоб спинити поголовну різню соток поляків і жидів литовцями". Протест каже, що литовці є в Литві безсильні, та якщо там є які злочини, то їх доконують націстівські окупанти.

НУНЦІЙ ПРИ ПОЛЬСЬКІМ УРЯДІ

Польські урядові кола, як подає ОНА, є певні, що скоро буде назначений Ватиканом папський нунцій при польськім уряді на вигнанню, що має означати відновлення нормальних дипльоматичних зносин Ватикану з Польщею. Проти цього є опозиція з боку самих поляків. Зиґмунт Новаковскі пише в „Вядомосцях Польскіх", що Ватикан спершу заявився проти змін в католицькій гієрархії в Польщі, доконаних під примусом німецьких окупантів, бо ті зміни означають новий поділ Польщі й прилучення західних польських земель до Німеччини.

10,000 ПОЛЯКІВ У СХІДНІЙ АФРИЦІ

В британськім парляменті подано урядово, що британські кольонії в Східній Африці згодились приняти до себе 10,000 поляків і вдержувати їх на кошт польського уряду. Це головно рідня польських вояків, що видісталась з Советів.

ВІЙНА В СОВЕТАХ Є ТЕЖ ВІЙНОЮ ПОЛЬЩІ

Таке заявив Станислав Кот, польський амбасадор у Советах, у своїм письмі до земляків, що знаходяться під Советами. Кот виїхав до Лондону.

СОВЕТИ ДАЛІ НАСТУПАЮТЬ НА ОБИДВА КРИЛА ВОРОГА

З советських звідомлень виходить, що советські частини далі натискають на обидва крила німецької армії, що облягає Сталінград. Заразом подають, що вже зачалась зима з дощами, снігом і бурями, що спиняє воєнні операції. Німецькі комунікати подають майже те саме, а тільки не згадують про свої втрати, про які доносять Совети. Ралф Паркер, американський кореспондент, зазначує, що положення Сталінграду остає далі критичним, але так є, що німецька офензива таки не зуміла використати свого початкового розгону. А тепер, каже він, наступи стають щораз слабшими. Знову советські частини дістають постійну піддержку, яку їм надсилає маршал С. Тимошенко.

БОЯТЬСЯ АЛІЯНТСЬКОГО НАСТУПУ НА ДАКАР

Адмірал Франсоа Дарлян, начальник воєнних сил Франції, прибув з Віші до Дакар, французької пристані в Західній Африці, щоб перевести інспекцію усіх французьких воєнних сил, що там згромаджені. Через радіо говорив про нову „небезпеку", кажучи, що Французька Західна Африка готова опинитись скоро в тому самому положенню, в якому є французький острів Мадаґаскар, що тепер є у більшости під контролею британців, згл. Обєднаних Держав.

ПОГИБ ЛЕТУН-УКРАЇНЕЦЬ

Канадійська преса подала про смерть Михайла Ґудими, сержанта-пільота канадійської повітряної сили, що згинув за морем підчас повітряної виправи. Мав років 33. Довго до війни мав уже комерційний летунський диплом.

НЕ ПОТУРАТИ КОМУНІСТАМ!

„Ди Кетолик Рекорд" (Лондон, Онтеріо) з 5. вересня пише проти цього, щоб давати дозвіл на відновлення комуністичної преси. Доражує прочитати те, що подає Український Комітет в Канаді про діяльність комуністів, щоб бачити, що большевизм є великою небезпекою для Канади. Каже, що Комітет зробив патріотичну прислугу краєви, що такі речі зібрав і опублікував.

ЗНОВУ ПРО БОРОТЬБУ В КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ

З Лондону доносять, що населення Карпатської України далі ставить опір мадярам, союзникам Гітлера. Зокрема противиться тому, щоб його змушувати іти на примусові роботи до Німеччини. Мадярська влада висилає за те на села карні відділи, але з ними кріваво розправляються українські повстанці.

ІТАЛІЙЦІ В ПОЛЬЩІ „ДЛЯ КОНТРОЛІ"

З Стокгольму доносять, що окупаційна німецька влада „запросила" до Польщі італійських штурмовиків, щоб помагали в деяких повітах „контролювати" цивільну адміністрацію. Вже має бути в Польщі кілька тисяч ось таких італійських „контрольорів".

ПОЛОНЕНІ В КАНАДІ НЕ ДАВАЛИ СЕБЕ ЗАКУВАТИ

Асошіейтед Прес подає про комунікат канадійського міністра оборони, Джеймса Л. Ралстона, в якому стверджено, що дня 10. жовтня прийшло в Бовменвил, Онтеріо, між воєнними полоненими до спротиву, коли їх зачали заковувати у відплату за те, що зробив націстівський уряд з англійськими і канадійськими полоненими. Треба було братися за стрілянину і до баґнетів, бо полонені забарикадувались. Дехто з них протестував голодовим страйком. Порядок уже привернено. Є поранені як полонені, так і військові сторожі. Але рани, коли брати загально, не є дуже тяжкі.

УКРАЇНСЬКІ ПОЛОНЕНІ В ҐОНҐ КОНҐ

Коли по геройській обороні Ґонґ Конґ здався японцям, попали до полону британські частини, а між ними і канадійські. Між тими останніми є канадійські українці. Досі урядова ліста подала призвіща 34 канадійських вояків-полонених, що є з українського роду.

ВИСИЛАЮТЬ ЦИГАНІВ НА УКРАЇНСЬКУ ЗЕМЛЮ

ОНА подає на підставі інформацій з Швайцарії, що румунська влада видала наказ, щоб всі цигани, що живуть у властивій Румунії, переселились негайно до Трансністрії, себто тої провінції над Дністром, що її утворено з загарбаних румунами українських земель, признаних Гітлером Румунії.

АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ! Памятайте, що воєнний бонд у вашій хаті, це доказ вашої вдячности до тої землі, що вас приняла за своїх синів і дочок. Це теж доказ, що ми вміємо дорожити нашою свободою.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Згадайте за Вам Дорогих і Допоможіть Добрій Справі

Адміністрація „Свободи" вислала до відділів У. Н. Союзу прохання, звернене до відділових урядників і членів У. Н. Союзу, в якому пригадується, що як минулими роками так і цього Різдва буде видане святочне число „Свободи", як теж і „Юкрейніен Віклі". Одно 6. січня, а друге 8. січня 1943. Значить, що знову буде нагода переслати через часопис святочні побажання своїм найдорожчим, приятелям, чи покупцям і клієнтам. І буде ще особлива нагода переслати побажання своїм синам, братам, чи мужам, що служать в Американській Армії, борячись за Америку та краще завтра в цілому світі. Ось такий привіт, видрукуваний для них у часописі й їм висланий, буде цілком певно для них радісною новиною і памяткою на ціле життя.

Якщоб нам здійснився отсей плян, то він підтримав би дещо часопис фінансово, а він такої потреби дуже а дуже потребує. А чому, про те розписуватись не будемо, бо ледви, чи є ще хто такий, щоб цього не розумів, що нам треба за всяку ціну часопис вдержати, якщо вже не побільшити і поліпшити. А щоб так було, треба загального попертя. Святочні оголошення є одним з таких способів, що помагають. Хай же свідоме громадянство, що розуміє вагу рідного часопису, подбає, щоб тим, що зробить приємність своїм любим, допомогло ще й нашому видавництву.

ДЛЯ ДОЗРІЛИХ – ОТВЕРТІСТЬ

Уряд Воєнної Інформації подав кілька днів тому 32 сторони довгий рапорт про стан американського військового й фльотного летунства. Рапорт дав публиці подробичний звіт про наші літаки. Він щоправда показав на багато добрих сторін цих літаків, в певних випадках навіть їх досконалости, одначе в багатьох випадках показав теж недостачі тих літаків.

Публікація рапорту Урядом Воєнної Інформації йде всупереч звичкам урядів, з якими мали стичність більшість іміґрантів у старому краю. По деспотичних і полудеспотичних, нібито конституційних, країнах водилося правильно так, що такі відомости, як стан поодиноких віток збройної сили краю, уряд закривав перед власним народом ще пильніше, ніж перед заграничним ворогом. Тому неодин з таких іміґрантів може й міг сподіватися, що публікація рапорту про стан літаків стрінеться з критикою.

Замісць цього вона стрінулася зо загальним одобренням. Дуже замітним під тим зглядом є погляд нюйорського „Таймсу", котрий у публікації рапорту добачує доказ, що уряд трактує американську публику як дорослих людей. Роскриття перед нею недостач нашого летунства є для нього свідоцтвом, що уряд трактує населення як інтеліґентних людей, що здібні зрозуміти технічні інформації, подані в рапорті, зрозуміти їх значіння й засоби заради.

Каже далі „Таймс", що це відношення американського уряду до американського народу як до дозрілих людей причиниться більше до піднесення американського воєнного настрою, ніж усякі рожеві обіцянки, заохочування, заклики, навчання, якими пробували кормити деякі урядники публику останніми місяцями.

Перший Листопад — Уже Перед Нами

Маємо надію, що по всіх наших громадах зорґанізоване громадянство вже давно повело підготовку до Свята Першого Листопаду. Що його ми повинні й того року святкувати врочисто, про це вже ми свого часу писали. Тепер тільки додамо, що ми переконані, що всі ми розуміємо, що святкуємо Перший Листопад у самому розгарі велитенських змагань, в які втягнений наш край. Америка знову бореться за ідеали, подібні до тих, на яких зродився Перший Листопад. І тому, цілком природно, треба в свято Першого Листопаду помятати, що ми у війні, та що тепер головна наша увага мусить бути звернена на допомогу воєнним зусиллям Америки. Бо тільки як вона переможе, буде можна надіятись, що здійсняться ті мрії українського народу, що він їх звязує з святом Першого Листопаду.

РАЗОМ — ПРИ НІМЕЦЬКИХ РОБОТАХ...

Совєтська „Правда" подає лист, знайдений при вбитім німецькім офіцирі, в якому його наречена пише, що „в нашому селі працюють на землі поляки, росіяни, німці, серби..."

„Релігія в Совєтській Росії"

Е. А. Москов поручає в ґазеті „Свет" (з 15. жовтня) прочитати кожному, хто хоче знати „правду про Росію", видану анґлійською мовою книжку Н. С. Тимашева п. н. „Релігія в Совєтской Росії". Автор є тепер професором соціольоґії в нюйорськім університеті Фордгем. Покинув Росію в 1921. році й вивіз з собою ріжні документи щодо релігійного питання в Росії під Совєтами. Потім збирав дальші матеріяли. Пише „про судьбу православної церкви в Росії". І виказує, як совєтська влада від раннього початку намагалась знищити ту „народню релігію", та як переслідувала вірних і духовенство. Автор зупиняється ширше на особі Ярославського, що керував цею боротьбою з релігією. А далі пише про „покаяння" совєтської влади і признання, що вона зробила „помилку". Тут автор цитує з журналу Союзу Безбожників п. н. „Анти-релігіозник" ось таке „покаяння" з 1939 року:

„Славу національних героїв Росії, що їх почитає і русска церква, признається князеви Володимирови, що просвітив Росію християнством, як і великому князеви Александрови Невському, що спас Росію в 13. столітті від шведів і німців... Визнання князя Володимира і Александра Невського святими, походило як від православної церкви, так і від русского народу; при участи церкви і народу побудовано монастирі й церкви їх імені. Їх память треба почитати, як і памятати, що вони, любимі герої свого народу, заслужили собі почуття вдячности у сучасників, як теж і дальших поколінь через свій патріотизм і свої державницькі й воєнні подвиги".

Ще каже та совєтська безбожницька ґазета, що „в 1547. році русска церква визнала Александра Невського святим з любови народу до свого національного героя. І совєтській владі треба було це розуміти і іти з народом, а не проти нього".

Проф. Тимашев взиває, щоб не дати себе обдурити ось такому „покаянню".